

בסייעתא דשמיא

שיעורים בליקוטי הלכות

שנאמרו בס"ד ע"י

הרה"ח ר' ניסן דוד שליט"א

לקוטי הלכות חלק א' דף קל"א - קל"ג
הלכות ברכת השחר ה' אות מ"ו נ"ט

מכון

הליכות נועם

tateziser@gmail.com

נכתב לפני עריכה

**ניתן להאזין לשיעורים
במס' טלפון מיוחד
לשיעורי הרב שליט"א
במס' 03-6171116**

**לשמיעה, והורדה,
וכן להורדת הקונטרס
באתר בעטלער
betler.org**

דף קכ"א - קכ"ג: ליקוטי הלכות או"ח הלכות ברכת השחר הלכה ה' אות מז-נט

התלמיד מקבל את הרפואה מרבו ומתחזק בשמחה, אך עבודת הצדיק הוא לפעול תמיד רחמים חדשים, והוא מספוק אם יצליח בכך, אך התלמיד יודע בוודאי

מזו) הרי למדנו שבכח הצדיק להמשיך הארת הרצון המופלג, לרפא כל חולה וכל נופל, ע"י שיחזק את הרצון, והנה יש להסתכל על הרבר מצד שני, מצד הרופא שבא לפניו חולה וכך הרבה מאד חולים, והוא אינו מתגאה, אדרבה הוא נכנס ליראה גדולה להצליח לגלות את הרפואה, והוא יודע שקשה מאד מאד להכניס רצון לשני, הרי רק הוא זכה וכו' ורק יחידים מתעוררים, ונמצא מצב שהוא נכנס לתוך תפילות ותחנונים ועוסק בתשובה לפי מדרגתו, ומתאמץ בתפילה מאד בבחי' 'ויחל משה' אחזתו אחילו, כי הוא עניו ושפל, ואמיתי ברצונו להעלות הקדושה לאור מידות הרחמים, ומתחזק בעבודתו מחדש ממש, ודייקא עי"ז פועל רחמים, וזה למעשה מה שנעשה כאשר באים לציון רביה"ק, כאשר זוכים למה שהעבודה שלנו בא לצדיק ומתעלה וכו', שזה עבודה שהצדיק מתחיל מחדש בכל כח עבודתו לפעול, כי הוא בספק אם שייך להצליח, ומקבץ כל כוחותיו ממש, והנה זה מה שמחרג"ת מצא דרך לגלות בכל המדרש המופלא הזה שמשה היה מסופק אבל בצלאל ידע - כי התלמיד מקבל כח הרפואה ומתחזק בשמחה רואה שנרלק בו רצון וכיסופין.

ובשביל זה נתקשה משה מאד על מעשה המנורה כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, וביותר מבאר במדרש רבה פרשת בהעלותך פרק טז, מוזכר בילקוט הראובני פירוש תרומה שנתקשה בה מאד, ואפלו בשהשם יתברך גלה לו חזר ושכח מעשיהו בשירד, וחזר ועלה ושאל ופרש לו וחזר ושכח וכן כמה פעמים, עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא לך אצל בצלאל והוא יעשה אותה מיד וכו' ומיד עשה אותה בצלאל, התחיל תמה ואמר, אני כמה פעמים הראה לי הקדוש ברוך הוא ונתקשתי לעשותה ואתה שלא ראית עשית מרעתך - בצלאל בצל אל היית עומד כשהראה לי הקדוש ברוך הוא עשיתה, עד כאן לשונו.

וכל רואה ישתומם על המראה הזאת, איך יתכן שמושה לא ידע ונתקשה כמה פעמים על עשיתה ובצלאל עשה אותה מיד? ואם מחמת שהיה עומד בצל אל כשהראה הקדוש ברוך הוא למשה עשיתה, הלא משה בעצמו בודאי עמד שמה והשם יתברך בעצמו למד עמו וגלה לו עשיתה פעם אחר פעם, ואף-על-פי-כן נתקשה כל כך. ובצלאל שעמד רק מצדו בצל אל השיג לעשותה מיד, אם רבי לא שנה חיאי מנליה?

אך מה שאפשר להבין בזה מרחוק אנו מחייבים לחתור ולפרש דברי רבותינו זכרונם לברכה הקדושים העמקים מאד מאד, כי בודאי משה נתקשה מאד מאד כמה פעמים במעשה המנורה שהוא בחינת לעשות כלי קדושה ונוראה כזאת שיוכל להאיר על ידה הארת הרצון וקדושה בכל ישראל, בכל אהרן ואהרן מישאל בכל מה שיעברו עליו כל ימי חייו, שבכל מיני חשך ובכל מיני ירידות ונפילות שיעברו עליו בכלם יתגבר בתקף הרצון שיאיר לו לעלות מבבל פנ"ל, כי בודאי קשה מאד להשיג השגת עשית כלי נפלאה כזאת, בפרט שכבר ראה משה בעיניו מה שנעשה בזה העולם שאחרי כל האותות נוראות שעשה עם ישראל ביציאת מצרים וקריעת ים

ליקוטי הלכות ח"א דף קכ"ט - ק"ל הלכות ברכת השחר ה אות מד-מה

סוף ומתן תורה וכו', אחר כך עשו מה שעשו וכנ"ל, והבין וראה כמה וכמה קשה לעזור לבעל בחירה, על-כן לא היה יכול להשיג ולהכניס ברעונו עשית המנורה שהיא בחינת הארת הרצון בתקונים נפלאים כאלה המרמזים בשבעה קני המנורה ושמונה עשר פרחים ותשעה כפתורים ועשרים ושנים גביעים שכלם עולים מ"ט, כנגד מ"ט ימי הספירה שעברו על ישראל ואחר כך קבלו את התורה ביום החמשים כמבאר כל זה בכונת האריז"ל, ומוכא שהוא שרש התורה בחינת שער החמשים שהוא שרש התורה שלא השיגו משה בחייו רק בעת הסתלקותו נסתלק לשם, כי שם הוא בחינת רצון העליון, בחינת רצון שברצונות שמכניס תקף הרצון ודקדשה בלב כל ישראל שיאיר להם בכל מיני חשך וכו' כנ"ל, ועל-כן נתקשה על זה מאד.

כי הרלקת המנורה - המשכת הרצון יש בה דרגות של המ"ט ימים, כמה וכמה התעוררויות של רצון עד שיכול לעלות אל הנר, כאשר מקדים בחי' כפתורים ופרחים וכו', והאם זה דבר קל להאיר באדם, בפרט כאשר כבר עבר עליו, הרי זה קשה מאד. רק בהסתלקותו ומשה לרעוא דרעוין נעשה שלימות כוחו, כאשר זהו כח התורה של שבועות.

אבל בצלאל שהוא בחינת התלמיד ההגון, הבין וראה בצלאל, שמה שנתקשה משה כל כך הוא מחמת עצם ענותנותו הגדולה שהיה ענו מאד ולא רצה להחזיק טובה לנפשו, וכמבאר במקום אחר ברעיא מהימנא פרשת בהעלותך ועל-כן נתקשה כל כך ולא הבין איך יעשה מנורה בתקונים כאלו שיאיר הרצון לנצח וכו' כנ"ל, מחמת שהבין שהדבר תלוי בו שצריך שיהיה נבדל כל כך ברצון העליון עד שיוכל להכניס הרצון לנצח בכל ישראל והוא בענותנותו לא היה יכול להשיג שיהיה לו כח כזה, על כן נתקשה מאד מאד על זה, אבל בצלאל תלמידו הבין מרחוק גדלת רבו משה שאדרבא מחמת ענותנותו הגדולה כל כך הוא נכלל בתכלית הבטול ברצון העליון, כי שם אי אפשר להכלל בשלמות כי אם על-ידי תכלית הענוה והבטול כמו משה על-כן בצלאל בחינת התלמיד השיג מיד עשיתה כי הוא אמר אני בטוח בכחו של זקן שהוא משה רבנו שבודאי אעשה אותה ואגמר אותה פראוי, כי אני מאמין בכחו של רבי שבודאי יגמר ויגמור ויכניס הארת הרצון בזה העולם עד שיאיר להם בכל מיני חשך, כי הצדיק האמת אינו יכול לידע מגדלת עצמו כל כך מגדל הבטול והענוה שלו כמו שיוכל להשיג מרחוק בחינת התלמיד, כי הבין שמחמת זה בעצמו שנתקשה כל כך על עשיתה שזה מחמת ענותנותו על-ידי זה דיקא יגמר התקון של המנורה הנ"ל שהוא הארת הרצון וכו' כנ"ל, ועל-כן בצלאל דיקא עשה אותה פראוי והכל בכחו של משה רבו וכנ"ל:

וזה כלל ההתקרבות לרבי אמת שמבינים האמת מתוך מה שכבר מתגלה ע"י הצדיק מהו האמת מתוך דברי הזהר וכו', ומבינים מתוך רמזי דבה"ק שהוא פועל את זה ממש מש"כ באדרא וכו', אע"פ שלא אמר וכן אמר, מבינים, כמו שר' נתן הבין את רבינו, ומי שאינו יכול להבין למעשה כח הצדיק והתורה שלו וכו' הרי אינו יכול לקבל. ומה שהתלמיד מקבל, הוא אור הרצון למעשה. ולזה אינו מסופק כלל שהרי רואה שנלכד אצלו הנר וזוכה להתחזק להאמין ולחשוב מהשי"ת, וברצון בתשובה מצא מנוחה - מי עשה זאת? מי? - אז מבין שרבו אינו יודע מגדולותו שלו, כי הוא בטל ואמיתי מאד.

כשעובר על אדם עירוב טוב ודע, אין עצה כי אם להמשיך רוח חיים ע"י אנהא

(מז) וזהו בחינת מראה המנורה של זכריה שמפטיירין בפרשת בהעלותך ובשבת חנכה שראה את

הַמְנוּרָה וְכוּ' (זכריה ד) וְשָׁנִים זִיתִים עָלֶיהָ אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמָאל וְאָמַר מָה אֱלֹה אֲדוֹנִי, וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלֹא יָדַעְתָּ מָה אֱלֹה, וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי, הֵינּוּ שָׁגַם זְכַרְיָה נִתְקַשָּׁה עַל עֶסֶק תַּקּוּן הַמְנוּרָה מֵאֹד מִחֲמַת שְׂרָאָה שְׁנַיִם זִיתִים עָלֶיהָ שְׁהֵם שְׁנֵי אֵילָנוֹת אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמָאל שְׁהֵם בְּחֵינֵת אֵילָנָא רַחֲמֵי וְאֵילָנָא דְמוֹתָא, שְׁהֵם בְּחֵינֵת סִטְרָא דְקַדְשָׁה וְסִטְרָא אַחְרָא שְׁפַנְגְּרָה, שְׁמַתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם רַע לְעַמַּת טוֹב וְכוּ',

איזה ביאור מופלא על השאלה, ומתגלה שזה 'ברוחי' כי עובר ערבוב הטו"ר והתגברות עשיו ואין דרך להתגבר רק ע"י אנוחה שממשיך הרוח חיים כמבואר לקו"מ ס' ח'.

על-כן שאל מה אלה שתי פעמים, כי לא היה יכל להשיג איך יכולין לכבש הר בזה, מאחר שהסטרא אחרא מתגברת כנגד כל אדם כל כך בל כך בכל פעם והשיב לו המלאך (שם) לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' צבאות, בחינת רצון שנקרא רוח ה' כמו שפתיב (יחזקאל כ) העולה על רוחכם, הינו על-ידי תקוף הרצון דקדושה הנמשך מרוח ה' על-ידי הצדיקי אמת בחינת משה על-ידי זה יתגבר כל אחד לא בחיל ולא בכח כי אם על-ידי תקוף הרצון וכו' וכנ"ל וזהו (זכריה ד) מי אתה הר הגדול לפני זרובבל למישור שאפלו הקר הגדול שהוא בחינת השונאים והמוזעים הגדולים (וכעין שפרש רש"י שם) לפני זרובבל למישור כי כלם יתבטלו לפני הצדיק האמת בחינת זרובבל שהוא בחינת משיח על-ידי תקוף הרצון שיאיר בשראל וכנ"ל וזה שפתיב אדוננו מורנו ורפנו זכרונו לברכה בספר הא"ב, שעל-ידי הדלקת נר תמיד נצלין מגזרת שמד, כי נר תמיד הוא בחינת הרצון שעל-ידי זה נתבטל בחינת שמד כי עולים משמד לרצון וכנ"ל

היו מאנ"ש שהרליקו נר תמיד בבית בחצות, והעיקר להדליק נר תמיד בלב לצאת משמ'ד רח"ל בכל יום מחדש בפרט בחצות, ע"י בחי' הרוח של הרצון תוקף תוקף הרצון, בחי' זרו-בכל שאע"פ שנפלו ונזרו בבבל בגלות, הרי הם אוחסים בכח הרצון - זרו לעלות להזרז להיות זר ונזר.

ובזה מסיים ענין המנורה בענין חנוכה ובהמשך יכנס לענין פסח - הרי שיש פתיחה לענין הרצון ומבאר בתחילה ענין מצה וחמץ ושורש הרצון, ואין זה בכל יום בשחרית בערבית, ואין מציאות חיזוק הרצון ובזה מסיים איך המלחמה בענין הכח הרצון.

בחנוכה ממשיך כל אחד לביתו את קדושת המנורה ע"י הארת הרצון

(מח) וזהו בחינת גרלת קדושת חנכה שממשיכין אז כל אחד ואחד בביתו קדושת נרות המנורה, זה ההכנה להדלקת נר חנוכה שזה המשכת הדלקת נר הבית המקדש, ואח"כ להתעורר איך גם הוא יכול שעל-ידי זה מכניעין בכל שנה מלכות הרשעה שרצו להשפית תורתו וגזרו אז כמה שמדות על ישראל כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ויקרא רבה פרק יג) כי כל זה מבטלין על-ידי קדושת נר חנכה שהוא בחינת קדושת נרות המנורה שהוא בחינת הארת הרצון וכנ"ל וזה שמובא בספרי קדש מגדל נוראות קדושת חנכה שהוא בחינת הדלקת נרות המנורה, עד שגם בימי נח תקף אחר המבול באה היונה והנה עלה זית טרף בפיה, שמרמז על שמן המנורה, שהוא בחינת חנכה שמציל משטף מים רבים, מבחינת מימי המבול המתגברים בכל דור בכל פעם להחריב את העולם חס ושלום, אך עקר התקון על-ידי עלה זית בחינת שמן נר חנכה בחינת שמן המנורה שהוא בחינת הארת הרצון שמאיר בכל מיני חשך אפלו בחשכת מי המבול

ליקוטי הלכות ח"א דף קכ"ט - ק"ל הלכות ברכת השחר ה אות מד-מה

חס ושלום, כי הכל מתבטל על-ידי הארת הרצון שמרמז בעלה זית שהביאה היונה לעת ערב שמרמז על עקבות משיחא בחינת (זכריה יד) והיה לעת ערב יהיה אור. ועל-כן באמת מבאר במדרש הנעלם על פסוק והנה עלה זית הנ"ל שלולא נרות המנורה, בחינת נר חנכה כבר אברה פלטה יהודה מן העולם, כי עקר קיומנו עתה הוא על-ידי הארת הרצון הנ"ל שהוא בחינת נרות המנורה וכנ"ל:

ובפרטיות יש להתעורר להמתיק דינים ושמדות וכל הצרות שזה ענין יוון, כי בכל שנה יש יוון חדש וכל ישועתינו בכח נר חנוכה. ובפרטיות מדליקים השמן שהוא הרצון (ידוע ששמן הוא הארה גדולה, ומדליקים ומגלים אורו כידוע מהאר"י שהוא אותיות בי"ט). ובזה מגלה מה שמבואר במדרש הנעלם (פרשת נח-וישלח את העורב) שזה עיקר העברת מי המבול, עיקר ההמתקה, ועינה הרי מציאות התעוררות הרצון להשי"ת ושיהיה רצון מלמעלה שזה שורש המשכת הרחמים של חנוכה.

לאור הנ"ל מובן מה שיש להרליק ז' ימים לתקן ענין הז' רצונות בכל דרכיו עיין לעיל (אות מ"ד), וזה מה שיש להוסיף אור היינו המתקה לכל מידה עד שיהיה זאת חנוכה שיאיר הרצון העליון למטה ממש, בתוך תוקף ההסתרה יהיה תוקף התחדשות, והתחדשות הרצון עד מאד להאיר ימי טבת.

וזה המהדרין נר להבית, והמהדרין מן המהדרין לכל אחד, היינו להאיר בכל מה שעובר בפרטיות לכל אחד הארת הרצון. ויש להמשיך זאת בשירות ותשבחות ותפילות בעת ההדלקה, כמו שנהגו לזמר מעוז צור שזה מציאות היודעה, מזור שיש להודות ולהלל שמזה נמשך הרצון, למנצח בנגינות הוא מציאות ההדלקה בבחי' כניסת השבת, יחננו, ישמחו, יושב בסתר לבטל השמדות והדינים כולם, ולהתעלות באנא בכח לשורש הרצון.

ענין מצה - בלי טרחת האדם, לעומת החמץ שמעורב בו טרחתיו של אדם

ראשי פרקים להלכות פסח מחבר להלכות ברכת השחר על -פי התורה שמשה עומד בין שמד לרצון:

בזה חוזר לגלות מציאות הגאולה איך הוא בהארת הרצון ע"פ ענין פסח וכו' (בעצם אינו חוזר אלא שזאת ראשי פרקים).

מט) וזה בחינת פסח ושבעות, כי בפסח התחלת התקרבות ישראל לאביהם שבשמים שאז יצאו מטמאת העובדי כוכבים עובדי עבודה זרה שהם בחינת שמד להתקרב אליו יתברך הרי שגלות מצרים היה שנאבר הרצון, וכך כאשר רואים אדם לץ ונופל, זאת מציאות המ"ט שערי הטומאה, וצריך לזה בחי' פריון הכולל להוציאו משמד ולקרבו להשי"ת לכלל ברצון העליון שזה בחינת פריון העליון הכולל הנ"ל, כי גאלת מצרים בחינת פריון, כמו שכתוב (דברים יד) והפודך מבית עבדים וכו' אבל זה הפדיון הוא על-ידי בחינת רעוא דרעוין שהוא בחינת י"ג תקוני דיקנא שזה זוכין רק בשבעות שהוא קבלת התורה שאז נתגירין ישראל כמו שפרש רש"י שנכנסו בהזאה וטבילה בגר וכו' ועל -כן אז בשבעות באמת נגלה פזקן מלא רחמים שהוא בחינת תקוני דיקנא שהמשיך משה אז שהוא בחינת פריון הנ"ל. חוזר על מה שנתבאר לעיל בקיצור.

אבל בשעת יציאת מצרים היה קשה להמשיך בחינת פדיון העליון הזה, על-כן היה קשה מאד יציאת מצרים אשר מחמת זה מאן בתחלה משה בשליחותו ואמר שלח נא ביד תשלח (שמות ו) כי ידע שאין בכחו להמשיך בחינת הנ"ל בשלמות, ועל-כן בודאי יקלקלו אחר כך ויהיה מה שיהיה ועקר הגאולה תהיה על-ידי משיח שהוא משה בעצמו שדיקא אחר הסתלקותו נסתלק לשם וכו', ומתפשט בכל דור ודור בכל הצדיקי אמת שהם בחינת משיח עד שיגמר הגאולה על-ידי בחינת פדיון העליון הנ"ל, אך השם יתברך הכריחו לילך לגאולם והבטיחו שיהיה עמו שיוכל גם עתה להמשיך הארה והמתקה הנ"ל וכו', אבל גם זה היה העקר בשעת מתן תורה כנ"ל, אבל עתה בשעת יציאת מצרים שהוא קדם מתן תורה היה קשה מאד להמשיך בחינת פדיון הנ"ל, אך השם יתברך חמל עלינו והאיר עלינו הארה למעלה מהמדרגה שלא בסדר שהוא בחינת פסח שפסח על סדר המדרגות וכו', כמבאר בפונות ומבאר בדברינו כמה פעמים, הינו שאף על-פי שלא זכו עדין על-ידי אתערותא דלתתא לבחינת פדיון הנ"ל, אף-על-פי-כן האיר עליהם מלמעלה הארה נפלאה שעל-ידי זה נגאלו וכו' ועל-כן אנו מחביבין לאכל מצה שהוא בחינת מן בחינת לחם מן השמים בלי שום עשייה וטרדא כלל, בחינת וגם צדה לא עשו להם שנאמר בפ' קשה (שמות יד) ויאפו את הבצק וכו' עגות מצות וכו'.

חוזר על הנ"ל ובכל המתחדש ענין קדושת המצה שהוא בחי' רצון עליון, כי אין בו טרדה של ארם- ומזה ממשיך לבאר עוד ענין חינוך טרחות הפרנסה.

נ) כי חמץ זה בחינת עבדות וטרחות שמיגעין עצמן להמשיך הפרנסה כאלו יש איזה דרך הטבע אשר באמת הוא שקר וכזב כי אין שום טבע כלל, כי אפלו מי שמותיגע במשא ומתן או מלאכה להרויח פרנסה אין הפרנסה על-פי הטבע כלל כמו שכתוב (דברים ח) וזכרת את ה' אלהיך כי הוא הנותן לך חן וכו', ארי יהיב לך עצה למקני נכסין, כי לא ממוצא וממערב וכו' כי אין עניות מן האמנות ולא עשירות מן האמנות וכאשר רואין בחוש וכו', אף עקר טרחת הפרנסה נמשך מחטא אדם הראשון שאז נגזר בזעת אפך תאכל לחם וכו', שמשם נמשך הל"ט מלאכות וכו' והתקון על-ידי שבת, כמו שכתוב (שמות לה), ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי וכו' שבת וכו', ושבת הוא בחינת בטול בחינת פדיון הנ"ל, על-ידי בחינת עת רצון וכו' המאיר בשבת, ומשם נמשך הקדשה לששת ימי החל שאפלו בשעושיין משא ומתן ומלאכה יהיו קדושים בקדשת שבת לבלי להיות טרוד בהם מלהנצל מבחינת שטו העם ולקטו-בשטותא וכו'.

ר' נתן חוזר על מה שכבר נמשך ענין הארת הרצון לעיני תאוות ממון עיין לעיל (אות מ"ה), אלא בזה מראה יותר לשורש הטרדה ואיבוד הרצון שיש בפרנסה, שהוא שכחת הרצון שהשם עושה ולא הוא, שיש להכניס זאת בלב בכל עת, וזהו קדושת השבת כמו שנתבאר.

שורש הפדיון הוא מאכילת הצדיק ע"י שמביא לו מעות פדיון

ועל-כן מביאין ממון להצדיק בשביל פדיון שהוא המתקת הדינים, כי עקר הדינים הם בהממון שהוא בחינת ל"ט מלאכות בחינת אכילת ופרנסת האדם שנתקלקל על-ידי אכילת עץ הדעת וכו', שעל-כן צריכין להביא ממון דיקא, ואז כשהצדיק אוכל ומתפרנס מזה הממון ואכילתו בבחינת (ישעיה נח) והשביע בצחצחות נמשך וכו' שמשם שרש בחינת הפדיון הנ"ל, על-ידי זה נמתק כל הדינים וכו' על-ידי בחינת פדיון הנ"ל,

אכילה בקדושה היינו שמכניע הרצון למשיכת הגשמי, ומדבק במחשבות האמת שהדבר נבאר

ליקוטי הלכות ח"א דף קכ"ט - ק"ל הלכות ברכת השחר ה אות מד-מה

והתחדש ברצון, ומה שיש בו הוא אור רוחני ששרשו בבחי' הצחצחות, שפע שורשי המוחין שמתגלים בשבת, שלזאת אכילת שבת כולו קודש, וזה השביעה מצד הטוב שיש לזכות בכל יום, וזה ממש מציאות ההמתקה כי אכילה בקדושה הוא הארת הרצון (לקו"ת סי' ז') וכל אדם צריך להתחבר לאכילה זאת שהוא עיקר הקדושה בעולם, ולזה צריך להביא ממון, הוא מציאות הרבר שכנראה צריכים לעשות ולפעול, וזה מבטל כח הרע שנאחו ומאבר הרצון, כי אם יש בו רצון לצאת מחושך זה, יש בו רצון להתקשר לאמיתת הקדושה, אז עושה איזה פעולה להביא הממון דייקא להתחבר לאור קדושת הרצון, ועי"ז נמתק מעליו הדין.

סעודה שלישית יש לכוון לב להוציא כל המעשים והממון משמד הפירוד לבי' טול הרצון

וזה בחינת מצות אכילת שלש סעודות, כי דייקא על-ידי אכילת שבת ובפרט על-ידי אכילת סעודה שלישית נמשך בחינת פדיון הנ"ל, כי אז עת רצון וכו' וזה בחינת אכילת מצה שהוא בחינת ענג שבת כמובא בחינת (שם סו) למען תמצו והתענגתם וכו' בחינת מן וכו', והוא בחינת בטחון לבר בלי שום עבדא כלל,

הרי שבכל סעודה יש להמשך לאור הרצון של שפע עתיק, שנמשך להאיר האמונה בלייל שבת, וביטול המדות למדות עם רצון בשבת בבוקר, והמשכת הרצון לתוך המדות בסעודה שלישית. וזהו עבודתינו בסעודה שלישית לכוון לב למציאות הדברים שהם למטה למטה שהוא מציאות המעשה והממון וכל מה שיש בו מציאות כשלעצמו בחי' שמד, לבטלו להרצון שאינו עושה כלל מידות.

אבל לאחר קריעת ים סוף שנתעורר בחינת יוסף שנסתלק גם כן בשבת במנחה וכו', הרי ששבת במנחה הוא בחי' קריע"ס, כי נעשה ע"י ארונו של יוסף. וההסבר כי העולם מתנהג בכל דור לפי המעשים והרצון למעלה, הרי אם יש צדיק גדול, זה משנה את ההשגחה להיות יותר ברחמים ורצון, כל ימי חייו הצדיקים וביותר למי שמתקרב לצדיק גם אחר הסתלקותו, כי זכותו מעורר הרצון. ובקריע"ס היה פלא עצום שהיה לפני השלימות של נ' יום, והיו בקטנות ובכל זאת נעשה הנס הכי גדול בעולם, וזה ענין זכות יוסף.

וזה מה שאומרים צדקתך כי ענין כח הזכות הוא משה בחי' דעת, יוסף יסוד, ודוד מלכות, ובמנחה מתעורר כח זכות הצדיקים להביא רצון בג' דרכים: ברעת ובהרגשה ולמעשה בחי' הארת הרצון, ולזה אומרים צדקתך שהוא ענין הצרות שצריכים פדיון, אבל יש המתקה עכשיו בעת רצון שזה זכות יוסף שכולל הכל, ועי"ז מתגלה הארת הרחמים לענין ביטול תאוות ממון ברעת - משה, למעשה - דוד.

ישראל עסקו בביזה כדי שיהיה ממון לתת פדיון לצדיק ולהמתיק הדין

ובשביל זה ויקח מלשה את עצמות יוסף (שמות יג) וזה היה כשישראל עסקו בבזה שהיה תקון גדול כי קימו בזה מצוה רבה שהזהירם השם יתברך (שם יא) דבר נא וישאלו וכו', כדי לקיים ואחרי כן יצאו ברכוש גדול (בראשית יט) כי הרכוש והעשירות בעצמו שהוציאו ישראל ממצרים, זה בחינת פדיון שהוא ממון שנותן האיש ההמוני להצדיק, שעל - ידי זה דייקא נמתק הדין וכו', ובכלליות ישראל כלם צדיקים וכשהוציאו הממון והעשירות מזהמת מצרים לקדשת

ישראל שהם בחינת צדיקים זה בחינת פריון וכו' אבל כל זה בכח הצדיק הגדול האמתי שעולה עד רעוא ורעוין.

ועל-כן אף-על-פי שהיה מצוה רבה אף-על-פי-כן חכם לב יקח מצות שהוא משה שלקח אז עצמות יוסף שנסתלק לשם, כח הצדיקים שנמשך בכל דור, הוא כח הוא בחי' יוסף, שמשא לוקח עצמות יוסף כידוע שהוא הארת הרצון לעבודת השם ברעת ובקדושה, שעיי"ז יהיה נשפע ברכה וישועה בחי' דוד. כי ייקא בכח זה יכולין להמתיק דינים בבחינת פריון העליון הנ"ל על-ידי הבזה והרכוש שלקחו אז וכו', נמצא שלקחו ביהוה כדי שיהיה ממה לתת פריון - להחזיר הממון יותר לשורש.

אף עקר התגלות קדשות יוסף הצדיק היה בשעת קריעת ים סוף כמו שפתיב (תהלים קיד) הים ראה וינס וכו' גם כבר ספרו ששה ימים לעמר ועמר שעורים זה בחינת המתקת הדינים כידוע שנאחזים בהפרנסה ביותר וצריכין לספר שבע שבתות ממחרת השבת וכו' להמשיך קדשת שבת וכו', והעקר שאפלו בשעוסקין בדרך ארץ שהוא עשיית משה ומתן ומלאכות יהיה בבחינת קדשת שבת וכו', ואזי אחר כך התר החמץ מאחר שכבר קבלנו אסותא וכו': הרי שבכל טרדות הבית וכל מה שרצים ואצים שהכל קשור לעול הפרנסה וכו' - שם עיקר הצורך להכניס רצון שהשם משגיח ואל תירא כלל.

גילוי מלכות ה' בשני דרכים: א. ביטול בחי' מן, רצון. ב. שעוסק בדבר גשמי עם התגלות השכל.

נא וזה בחינת קרבן תודה שהוא יקר וחשוב מכל הקרבנות שכלם בטלים חוץ מקרבן תודה שהיה בו חמץ ומצה וכו', שזה מתגלה בז' של פסח ושלימותו בשבועות שני הלחם. כי תודה הוא כשיוצאין מהצרה והדינים שהוא על-ידי בחינת פריון הנ"ל, ואז מביאין חמץ ומצה בתחלה שלשה מיני מצה ואחר כך על חלות לחם חמץ, כי העקר ההתחלה בכלל ובפרט הוא בחינת מצה שאין צריכין לעשות כלל בחינת (שמות יב) וגם צדה לא עשו להם וכו', ואחר כך עושין איזה עסק וכו' שזה בחינת טוב תורה עם דרך ארץ, בשעת הקטנות מוכרחים לברוח לשורש הפריון לצאת מחמץ לחזור ברעתו שאינו עושה כלל רק השגחה, אבל התגלות מלכות השם הוא כאשר יש בלב אמונה והארת הרצון שיוכל לאכול ולעשות מלאכה יחד עם התגלות השכל, וכל התורה בכל עת הוא להמשיך בחי' מן, מאכל רוחני, רצון, כדי שיוכל אז באותו יום לעשות מה שיוכל בקדושה וברצון.

אבל העקר הוא התורה בחינת (מכילתא בשלח יז) לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן שהוא בחינת מצה, וגם בהתורה ומצוות בעצמן צריכין שתי בחינות הנ"ל, כי אין צריכין לעשות כלל כי מה אנו וכו' וכמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה (אבות פ"ק ב) לא עליך המלאכה לגמור, כי העקר הוא רצון וכו' אף אחר כך עושין.

וכך נצרך הרבר לגבי תורה ותפילה וכל מה שרוצים לזכות, שיש מניעות ואין יודעים מה יהיה, ויש שמפחד מאד אם יחסר מה שצריך וזה מבלבל מאד, ויש שמפחד מאד מהנפילה וכבר נופל וכו' - והרבי מתייחס בזה בכמה שיחות - וכך בזה ר' נתן מאיר לנו הארת הרצון המופלג להוציאנו מהנערווין בכל עבודה בדרך זה ממש שנצרך לכל דבר בעולם, שבאמת איני עושה כלל, ומוסר עצמו להשי"ת (ובזה יובן שיחה ב', ושיחה שהעיקר הוא הרצון - נ"א, ושיחה לא עליך

ליקוטי הלכות ח"א דף קכ"ט - ק"ל הלכות ברכת השחר ה אות מד-מה

המלאכה לגמור - ש"ה) וכמה שיכול, הוא שמח מאוד והעיקר הרצון.

יסוד זה בשלמות יתגלה רק לעתיד לבא שזהו בחינת תורה שישאר לעתיד וכו', כי הכל יתבטל ולא ישאר כי אם תורה הודאה להודות לשמו יתברך תמיד שלא עשני גוי והבדילנו מן התועים ובחר אותנו עם מן העמים לעם סגלה וכו': שזהו מציאות הארת המוחין שיאירו בלב הכל לעתיד.

הרי שתי הדרכים האלה שנצרכים בעבודת השם בכל מה שיש לסדר בכל פחד ודאגה, הוא מה שממשיכים ע"י הספירה לכלול יחד פסח ושבעות.

בשבעות נשלם הפדיון ומתעוררים מהשינה להמשיך התגלות השגחה

נב) ועל-כן בשבעות מביאין שתי הלחם מחמץ דיקא וזה בחינת תורה, כי פסח ושבעות קשורים זה בזה ממחרת השבת עד מחרת השבת, ונכלל המצה של פסח וחמץ של שבעות שזהו בחינת תורה וכו', ואז קורין רות שהיא גיורת שיצא ממנה דוד משיח שנסתלק גם כן בעת רצון הנ"ל, ועל ידו יהיה נגמור בשלמות בחינת פדיון הנ"ל, כי כלליות הרעת והרצון שאנו ממשיכים בכל שבת ויו"ט הוא כח הצדיק לשנות ההנהגה בנפשינו כו', והעיקר שיתגלה בחי' דוד להמשיך הרצון למטה כנ"ל בתחילת ההלכה (אות ה,יג) ועל-ידי זה יפדה אותנו מן הגלות בגאולה שלמה וכו', וכמו שפתיק (הניאל ז) ועד עתיק יומיא מטא וכו', כמבואר בזהר שהכוח של משיח נמשך מבחי' עתיק.

ועל-כן נעזרין בליל שבעות כי אז נשלם בחינת פדיון הנ"ל שהוא בחינת התעוררות השנה כנ"ל לעורר המשכת בחי' עתיק בחי' עינא חד שלא נאים, שאינו ישן, והפדיון הוא התגלות השגחה שהנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל.

ועתה כל חיותנו על-ידי משה שעומד בין שמד לרצון ע"י רבינו והצדיקי אמת שמשנים הנהגת הגלות לרצון בחי' משה להוציאנו מגלות, גלות הטרדות והבלבולים ככל הנ"ל שמעלה את כל אחד בכל יום מכל מה שעובר עליו וביחוד בענין הממון והפרנסה שכפופוגמין בו הוא בחינת שמד וכו', ומשם מעלה בכל פעם בבחינה הנ"ל:

הכל שואלים על מה נצטוינו לעשות זכר למרירות של שיעבוד מצרים בעת שמחת הגאולה בליל הסדר - אלא שבסדר ממשיכים הכח להתרבה בהארת הרצון לצאת מחמץ למצה, וכו' והעיקר צריכים לצאת ממרירות הצרות, והיציאה ע"י בחי' דוד שיצא מהארת שבעות עתיק בחי' רות תודה והודאה (רות נקראת כך על שם שרותה לה' בשירות של הודאה, בחי' תודה שהוא חמץ) ומרמז שיש להתחזק לזכות לזה להודות תמיד על חסד ה' ולמצוא רצון ורחמים.

נג) ועל-כן צריכין לאכל מרור בפסח זכר לוימררו את חיייהם בעבודה קשה שהוא מרירות טרחות וטרדת הפרנסה והממון שהוא בחינת מרירותא דעלמא שאי אפשר להמתיקו כי אם על-ידי מלח שהוא בחינת טבול ועתה מטבילין בחרסת - חס רות" דחס ורחמנא עלן בכח הצדיק בחינת משיח שיצא מרות הגיורת וכו': ר' נתן ממשיך בענין הטיבול הראשון במי מלח, ובאמת הוא גם בכל טיבול של לחם במלח, שהוא כמו חרוסת המתקת הדין כידוע, וזה דייקא בעת האוכל שהוא ענין פרנסה.

עיקר ההמתקה ע"י המשכת י"ג תיקונים הן בתורה הן בתפילה והן בהודאה במשך היום

נר) כי עקר ההמתקה הנ"ל נמשך על-ידי התורה שנגרשת בשלש עשרה מדות שהם בחינת י"ג תקוני דיקנא משום הפדיון הנ"ל, וכן התפלה שהוא עקר ההמתקה הוא בבחינת י"ג הנ"ל. כי אומרים י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, וכן י"ג שבחים שבישתבח, וכן שלש עשרה מדות של רחמים וכו', וכמוכא. ועקר כל סדר התפלה וכל סדר היום הוא ברכות והודאות בחינת תורה הנ"ל, כי מברכין על כל דבר שזהו בחינת ברכת השחר וכל שאר ברכות והודאות בחינת תורה הנ"ל, כי מברכין על כל דבר שזהו בחינת ברכת השחר וכל שאר ברכות והודאות של התפלה ושל כל ברכת האכילה וכו', כי העקר הוא תורה הודאה וכנ"ל:

בלימוד התורה מעורר בחי' המתקה, כי התורה נדרש בי"ג מידות הינו כח הרחמים שלאור מבינים המכוון ונמתק הדין ומתבטלים הקליפות.

התפילה גם היא להמשיך רחמים מי"ג מידות - ותורה והודאה שהוא בחי' קרבן תורה ששם התאחדות חמץ ומצה הוא הרי נמצא בכל ברכה והודאה, והוא עיקר התגלות הי"ג מידות כמבואר מהאר"י שזה מה שאומרים בברכת ישתבח שמך י"ג לשונות שיר ושבחה, כי ממשיכים הרחמים לתוך המקום של הזמירות לעולם הזה בחי' יצירה, שמקבל שלימות בבחי' י"ג, הרי שזה כלל עבודה תורה תפילה ובכל היום להודות ולהלל.

'ומשה אותיות משהו' להתעלות משמד לרצון ע"י משהו של התחזקות'

נה) וזה בחינת (דברים לד) ויקבר אותו בגי מול בית פעור, שכל זמן שפעור רוצה להתעורר חס ושלום עומד משה כנגדו להשפילו כמוכא בתוספות סוטה (דף יד) בשם המדרש, כל מאמר הגמרא שם מראה לגדול כוחו של משה ומה שנקבר בהר נבו רק כדי לעמוד להמשיך תמיד רחמים וכמבואר בתוס' זה, והרי בהלכה זו מתגלה מהו בחי' הרחמים שצריכים, ובזה חוזר על מה שגילה רביה"ק מהו כוחו של משה להוציא משמד לרצון ומוסיף שזה בחי' 'משהו' היינו נקודה של התחזקות, להתחיל מחדש נקודה של דעת, לא להתבלבל, רק לעורר עוד נקודה של רצון לעלות להתקרב להשם.

עיקר עבודתינו בכל עת להכניס הרצון לתוך כל מה שרואים ועוברים בדמיון הטבע

הינו כנ"ל, כי משה נקבר בבחינת רעוא דרעוין וכו', שממש הפדיון הנ"ל, שעל-ידי זה מעלה משמד מבחינת פעור לבחינת רצון וכו', ומשה עלה אל האלקים "ומשה" אותיות "משהו", בחינת נקדת המשוה שבין חמץ למצה שזה בחינת קוצא דאות ד' דאחד שעל-ידי זה מעלה משמד לרצון ועל שם זה נקרא משה כי מן המים משיתיהו ועין לקמן וזה בחינת מצות קריאת שמע שהיא עקר האמונה הפד העבודה זרה אל אחר בחינת שמד, כי עקר האחדות הוא בחינת קוצא דאות ד' שהוא בחינת הצדיק שהוא בחינת נקדת משה שמעלה וכו' וזהו ה' אלקינו ה' אחד בחינת ה' הוא האלקים, שההשגחה והעסק וכו' הכל אחד, כי הטבע בחינת אלקים נכלל בהשגחה וזהו ברוד שם כבוד מלכותו לעולם ועד, בחינת יחודא תתאה, גם בזה העולם שיש בו טעות הטבע אבל אנו יודעין האמת שגם בכל העולמות התחתונים ובכל המדרגות התחתונות

ליקוטי הלכות ח"א דף קכ"ט - ק"ל הלכות ברכת השחר ה אות מד-מה

וכו' ברוך ומברך שם כבוד מלכותו לעולם ועד: והרי חוזר כ"פ על ענין קבלת עול, שזה הקוץ דאות ד', הנקודה של רצון- וכך ממשיך לענין בשכ"מ.

כאשר בהלכה זו מראה על כלל כח של רבינו, מציאות שאינו ידוע כלל ואין יודעים למה צריך את רבינו למה דווקא זה"ק וכו'. (כמבואר אצלנו ברבני נועם על לכו חזו) ור' נתן מאריך להראות יסוד האמת שהכל עומד על מציאות התגלות הרצון, וחוזר להביא מדברי הזהר שמי שישים עין עיונו שם, ויקשר הרברים למה שמתגלה, אז יבין היטיב איך כל מה שגילה בזה הוא פשוט ממש בדברי הזהר, וכן כשיבין הנאמר שם 'מי יכול להמשיך הארת הדיקנא וכו'', שזה כח הצדיקים הגדולים במעלה, ובזה יבין מה אנו מרוויחים ע"י התקשרות לרביה"ק, שבזה יש לנו את כל מה שצריכים באמת.

(נו) מזכיר הזהר (שהזכיר לעיל אלא שזה ראשי פרקים) באידירא רבה אית מצח ואית מצח, 'מצח' בהפך אתון 'חמץ', שהוא בחינת (רמיה ג) ומצח אשה זונה היה לה מאנת הכלם המובא שם באידירא רבא הנ"ל, וצריכין לבערו לגמרי בפסח וכו', אבל בשבועות שעולים עד הדיקנא שהוא בחינת מצח הרצון שמשם ההמתקה של הפדיון הכולל, אז עקר ההמתקה על-ידי חמץ שבשתי הלחם:

גם זה בצורת הצגת ענין כראשי פרקים וכבר מוזכר מקודם (ואם נתבונן על קיצור זה שאולי נכתב לפני שעסק להרחיב ביאורו, ונקרא עוד פעם האריכות, יש לראות איך ללכת עם הלכה בקיצור כרצון ר' נתן)

(נו) שמע וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הם מ"ט אותיות כ"ה וכו', בחינת מ"ט ימי הספירה והעקר להמשיך כ"ה אתון דיחודא עלאה שהוא שמע וכו', לבחינת כ"ד אתון של ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דאתמר עליהו בגלותא אל ישוב דך נכלם, שזהו בחינת פדיון העליון שעקרו על-ידי הנקדה הנ"ל, בחינת קוצא דאות ר' שהוא כלליות כל הכ"ה אתון דיחודא להמתיק כל הכ"ד בתי דין לבטל העניות והגלות בחינת ר"ף הנ"ל וזה בחינת עמר שעורים בחינת דינים שפממשיכין עליהם ההמתקה משם על-ידי ההנפה לשישה קצוות כמו בר' דאחד שמכונין לזה וכו', ואז סופרין המ"ט ימים הנ"ל וכנ"ל, ועל-כן מתו כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא בימי העמר (יבמות סב) כ"ד דיקא כי לא המתיקו הכ"ד בתי דינים והעקר מחמת שלא היה בהם אהבה שהוא בגימטריא אחד, כי אי אפשר להכלל שם כי אם על-ידי אהבה ואחדות שבישראל, כי אחדות שבישראל הוא אחדותו יתברך בחינת אתה אחד ושמה אחד ומי בעמך ישראל גוי אחד בארץ וכו' שאומרים בשבת במנחה שאז התגלות מצח הרצון, ועל-כן אמר רבי עקיבא דיקא ואהבת לרעה כמוך זה כלל גדול בתורה (בראשית רבה פרק כו) גם רבי עקיבא היה בן גרים וכו' כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות כז עין בפרוש רבנו נסים גאון):

יעקב אבינו ראה שאי אפשר לגלות הקץ, כי הגלות מתארך לברר הברורים

(נח) וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (פסחים נו) לענין ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, לימרי וכו' עד משל לבת מלכה שהריחה ציקי קדרה, כי יעקב רצה לגלות הקץ וכו' עד פתח ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שעתה אני רואה שאף על-פי שאתם חזקים ביהודו יתברך באמונה שלמה אי אפשר עדין לגלות הקץ שתנום, מחמת שצריכין להמשיך היחוד העליון בחינת שמע ישראל וכו' להמשיך האור והמתקה נפלאה לבחינת יחודא תתאה, ששם

בַּל הַכֹּהֵן בְּתֵי דִינֵין שְׁהֵם בְּחֵינֵת כ"ד אֲתוּן שְׁבֻבְרוּף שֶׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שְׁעַל-יָדֵי זֶה מַעֲלִין מִשְׁמֹד לְרִצּוֹן עַל-יָדֵי שְׁמֹמְשֵׁיכִין הַמִּתְקָה נִפְלְאָה לְמִטָּה לְמִטָּה עַד שְׁמַתְבְּרִין הַדִּינִים וְנוֹפְלִים כָּל הַסִּיגִים הַגְּמוּרִים לְמִטָּה וְכו',

בזה יש תוספת ביאור בענין יסודי של רבינו, כי עבודתנו בבחי' יחודא תתאה, ועבודת הצדיקים יחודא עלאה, בזה מגלה מה שיעקב ראה שצריכים בכח היחודא עלאה לתקן כל עבודת ישראל ולהמשיך הארה למטה מאד כדי שיתבררו כל הביורורים, ומוכרח אריכת הגלות, והתיקון ע"י כח הצדיק שאנו אווזים בו בתוך הגלות, וכל מה שנעשה, גם זה יסוד תיקון הכל, כמה שממשיכים התגלות אור האלקי משורש הרחמים לתוך מציאות מה שכלל ישראל מתחזקים בתורה לעורר הרצון להשי"ת.

גם כשיורדים לברר, יש להבדיל ולהזהר שלא ישתנו גזרי התורה

והטוב שאפשר לברר נתברר ועולה משמך לרצון שהם בחינת הגרים הנ"ל שמעלין על-ידי זה, שזה בחינת סוד הבדלה שמבדילין סמוך אחר מנחה של שבת וכו' כי יש להמשיך הרצון לתוך מקום נמוך, אבל שלא ישתנה מגרי התורה ח"ו, ויהיה ענין הבדלה שהוא בחשאי.

ועל-כן לא אמריה משה אף-על-פי שהוא ידע מזה ומסר לנו בעל פה לאמר בקריאת שמע, אף-על-פי-כן לא אמריה בפרוש בתורה, כי הוא סוד כמוס ונעלם בחינת סוד ציקי קדרה שהוא להעלות קדושות הנפולות מאד מאד שזהו גרים הנ"ל שמעלים ממקומו המגנים כאלה מבחינת שמך לרצון, וזה על-ידי שהאיר עליהם תחלה הארה נפלאה מפדיון הנ"ל מבחינת רצון העליון: (נט) עשירים וארבעה מיני פנינות להמתיק כ"ד בתי דין וכו' זה בחינת כ"ד מתנות כהנה, כי הכהן בחינת הרב והצדיק וצריכין לתן לו מכל דבר על פדיון והם כ"ד וכו'

וזה בחינת כ"ד ספרין דאורייתא בחינת כ"ד קשוטי פלה וכו' בחינת וכדה על שכמה הנאמר בזהר הקדוש, וזה בחינת כ"ד פרקים של מסכת שבת, ומתקף הדינים שבכ"ד הנ"ל נשתלשל אחיזת הכ"ד מיני עופות טמאים שצונו השם יתברך להבדל מהם, ובפרשה זאת עוסקין בפסח כי אז הוא הסדר שמיני. וזה בחינת ושמתי כרכד שמשותף המוכבא בזהר הקדוש לענין בחינת כ"ד הנ"ל וזה בחינת כ"ד משמרות כהנה ולויה וזה בחינת כ"ד שעות היום שהם בחינת כ"ד צרופי ארנ"י שנמתקין על-ידי י"ב צרופי הויה של היום ושל הלילה וכו', ועין בלקוטי תורה להאר"י זכרנו לברכה על ישעיה בדה יג ע"ב וזה בחינת מ"ט ימי הספירה וכנ"ל:

ובזה מזכיר כמה בחי' של כ"ד, שהוא ענין המשכת אור להחיות המלכות משורש הדעת ששם נעשה הפדיון כנ"ל, וכמבואר בכתבים על 'והיה כרכד שמשותף' ולזה העבודה כ"ד משמרות, וצירופי אר', וכן יש להרחיק כ"ד מיני עופות, והמשכת התורה ע"י הנביאים כ"ד ספרים, ובליל שבועות התיקון בבחי' הרצון לכ"ד קישוטי, והצדקה בחי' כ"ד מתנות כהונה.